

LEKKER LEZEN

E.B. White *Charlotte's web*

Toelichting voor de docent(e)

Groep 4 t/m 6

Lesduur: 30 minuten

Lesdoel: • leesbevordering
• de kinderen maken kennis met de verschillende karakters in de tekst

A Introductie

U laat het boek zien en vertelt iets over de schrijver. Vervolgens leest u fragment 1 voor: bladzijde 7 'Waar gaat papa met die bijl naar toe?' t/m 'bladzijde 10 ' O, kijk eens! Wat een schatje.' Daarna deelt u het kopieerblad uit.

NB. Wanneer u deze les in groep 4 geeft, leest u de achterkanttekst van het kopieerblad voor, terwijl de kinderen meelesen en meekijken.

B Uitvoering

De kinderen gaan in tweetallen met het kopieerblad aan het werk. Ze mogen samen over de antwoorden overleggen. Na afloop bespreekt u de antwoorden met de kinderen.

C Afronding

U leest fragment 2 voor: bladzijde 75 'De volgende dag was alles mistig' t/m bladzijde 79 'Het is zo'n big.' Voordat u het fragment voorleest, vertelt u over het gevaar waarin Wilbur verkeert: het is de bedoeling dat hij in het najaar geslacht zal worden. Daarna vertelt u dat Charlotte een plan bedacht heeft om hem te redden.

Na het voorlezen bespreekt u het fragment kort aan de hand van de volgende vragen:

Wat was het idee van Charlotte?

Waarom zou ze denken dat Wilbur hiermee geholpen is?

Denken jullie dat Wilbur hiermee geholpen is?

Wanneer u meer tijd aan het boek wilt besteden kunt u gebruikmaken van de keuzeverwerking. Die kunt u direct aan de les koppelen, of op een ander moment in de week laten terugkomen.

D Keuzeverwerking

Laat de kinderen de volgende opdracht maken: Stel je voor dat je een journalist bent en je hebt over het wonder van Wilbur gehoord. Schrijf een stukje voor de krant. Daarin vertel je over het wonder in het hok van Wilbur. Maak hierbij een mooie 'krantenfoto' van Wilbur. Je mag hierbij gebruik maken van oude tijdschriften en kranten, lijm en een schaar. Natuurlijk mag je ook tekenen.

Andere boeken over bijzondere vriendschappen met en tussen dieren

Kees Jan Bender en Hans Heesen, *Camembert*
Rotraut Susanne Berner, *Haas en Hond*
Peter van Gestel, *Slapen en schooieren*
Dean Harvey, *De geheime olifant van Jimmy Cooper*
Rindert Kromhout, *Peppino*
Rindert Kromhout, *Vreemde vrienden*
Guus Kuijer, *Olle*
Sjoerd Kuiper, *Eiber!*
Hilary McKay, *Hond Vrijdag*
Joke van Leeuwen, *Iep!*
A.A. Milne, *Winnie de Poeh*
Marit Nicolaysen, *De boeken over Sven en zijn rat*
Annie M.G. Schmidt, *Minoes*
Ulf Stark, *King*
E.B. White, *Stuart Little*

Over E.B. White

E.B. White (Amerika, 1899-1985) schreef zijn hele leven. Hij publiceerde als essayist en dichter, maar de grootste bekendheid verwierf hij met zijn kinderboeken.

White begon zijn schrijverscarrière als dichter. Zijn eerste gedicht werd in 1909 gepubliceerd in het tijdschrift *Woman's Home Companion*. Tijdens zijn universitaire studie werd hij redacteur van de *Cornell Daily Sun*, een onafhankelijke studentenkrant die dagelijks verscheen aan de Cornell University in Ithaca in de staat New York.

Na een tijdje als verslaggever te hebben gewerkt, stuurde hij in 1925 een aantal stukjes naar het pas opgerichte tijdschrift *The New Yorker*. De stukjes werden geplaatst en een jaar later werd hij opgenomen in de redactie. Al snel schreef hij fulltime voor dit tijdschrift en hij bleef dit bijna een halve eeuw doen. Ook leverde hij in de loop der jaren artikelen aan andere tijdschriften, maar op geen van deze bladen drukte hij zo'n duidelijk stempel als op *The New Yorker*.

Voor kinderen schreef White drie boeken, waarvan de eerste twee in het Nederlands zijn vertaald: *Stuart Little* (1945), *Charlotte's Web* (1952) en *The Trumpet of the Swan* (1970). Het eerste boek ontstond uit verhaaltjes die hij zijn neefjes en nichtjes vertelde voor het slapengaan. Whites tweede boek *Charlotte's Web* is veruit het beroemdste. Het ontroerende verhaal over vriendschap, leven, dood en redding is met recht een klassieker onder de kinderboeken geworden, mede door de karakteristieke zwart-wit illustraties van Garth Williams die nog altijd niet aan zeggingskracht hebben ingeboet. Het boek werd door vele generaties Amerikaanse kinderen gelezen.

Boeken van E.B. White

Charlotte's web (1999)

Stuart Little (2000)

Kopieerblad

E.B. White
Charlotte's Web

Dit verhaal gaat over het meisje Veerle, dat de dieren kan verstaan. Zij is dol op een biggetje dat Wilbur heet. Wilbur's beste vriendin is Charlotte A. Cavatica, een beeldschone grote grijze spin, die bij hem in de schuur woont. Ze hebben een heerlijk leven, samen met de andere dieren op de boerderij.

Als Wilbur in gevaar is, bedenkt Charlotte een heel slim plan dat ze met de hulp van de rat Tommel ten uitvoer brengt. Zou het hun lukken zijn leven te redden?

Lees de titel en de achterkanttekst die hierboven staat afgedrukt, en bekijk het omslag. Maak nu de volgende opdrachten. Denk daarbij aan wat je net gelezen hebt en aan het stukje dat de juf of meester net voorlas.

- Noem zoveel mogelijk dieren en personen die in dit boek een rol spelen. Welke zijn daarvan het belangrijkste?
- Waarom denk je dat?
- Op de flaptekst staat dat Charlotte een plan bedenkt als Wilbur in gevaar is. Bedenk samen in welk gevaar Wilbur zou kunnen zijn.

De fragmenten

Fragment 1 – Charlotte's web

‘Waar gaat pappa met die bijl naartoe?’ vroeg Veerle aan haar moeder, terwijl ze de tafel dekten voor het ontbijt.

‘Naar het varkenshok,’ antwoordde mevrouw Gersteman. ‘Er zijn gisteravond biggen geboren.’

‘Ik begrijp niet waarom hij dan een bijl nodig heeft,’ zei Veerle, die pas acht was.

‘Een van de biggen is veel te klein en te zwak,’ zei haar moeder. ‘Het wordt nooit wat met hem. Daarom heeft pappa besloten hem op te ruimen.’

‘Hem *op te ruimen*?’ gilde Veerle. ‘*Doodmaken*, bedoel je? Alleen omdat hij kleiner is dan de andere?’

Mevrouw Gersteman zette een kannetje room op tafel. ‘Niet schreeuwen, Veerle!’ zei ze. ‘Pappa heeft gelijk. Die big gaat waarschijnlijk toch dood.’

Veerle duwde wild een stoel opzij en rende naar buiten. Het gras was nat en de aarde rook naar het voorjaar. Veerle's gympen waren doorweekt voordat ze haar vader had ingehaald.

‘Maak hem alsjeblieft niet dood!’ riep ze snikkend. ‘Het is niet eerlijk.’

Meneer Gersteman bleef staan.

‘Veerle,’ zei hij rustig, ‘je moet je leren beheersen.’

‘Me beheersen?’ gilde Veerle. ‘Het gaat om leven of dood, en dan zeg jij dat ik me moet *beheersen*.’

De tranen stroomden over haar wangen. Ze greep de bijl vast en probeerde hem uit haar vaders handen te trekken.

‘Veerle,’ zei meneer Gersteman, ‘ik weet meer over het grootbrengen van biggen dan jij. Zo'n zwak beest geeft altijd problemen. Toe, ga weg.’

‘Het is niet eerlijk,’ snikte Veerle. ‘Dat biggetje kan er toch niets aan doen dat hij klein is? Als *ik* klein was geweest toen ik geboren werd, zou je *mij* dan ook hebben afgemaakt?’

Meneer Gersteman glimlachte. ‘Natuurlijk niet,’ zei hij, terwijl hij zijn dochter liefdevol aankeek. ‘Maar dit is wat anders. Een ondermaatse big is niet hetzelfde als een klein meisje.’

‘Ik zie het verschil niet,’ antwoordde Veerle, die nog steeds de bijl vasthield. ‘Ik heb nog nooit van zóiets onrechtvaardigs gehoord.’

Er verscheen een vreemde uitdrukking op het gezicht van John Gersteman. Het leek bijna of hij zelf zou gaan huilen.

‘Goed dan,’ zei hij. ‘Ga jij maar weer naar binnen. Ik neem de big straks voor je mee. Je mag hem de fles geven, net als een baby. Dan merk je zelf hoe lastig een big kan zijn.’

Toen meneer Gersteman een halfuur later terugkwam naar het huis had hij een kartonnen doos onder zijn arm. Veerle was boven om andere schoenen aan te trekken. In de keuken was de tafel gedekt voor het ontbijt, en het rook er naar koffie, gebakken spek, vochtige muren en rook van de houtkachel.

‘Zet hem maar op haar stoel,’ zei mevrouw Gersteman, en meneer Gersteman zette de doos op Veerle's plaats. Daarna liep hij naar het aanrecht. Hij waste zijn handen en droogde ze aan de rolhanddoek.

Veerle kwam langzaam de trap af. Haar ogen waren nog rood van het huilen. Toen ze naar haar stoel liep, schudde de doos, en er klonk een krassend geluid. Veerle keek haar vader aan.

Ze lichtte het deksel van de doos op. Daar was het pasgeboren biggetje; het keek naar haar op. Het was een wit biggetje. Het licht van de ochtendzon scheen door zijn oren, zodat ze roze leken.

‘Hij is van jou,’ zei meneer Gersteman. ‘Gered van een te vroege dood. Ik hoop dat ik er geen spijt van krijg.’

Veerle kon haar ogen niet van het biggetje afhouden. ‘Oh,’ zei ze vertederd. ‘Oh, *kijk eens!* Wat een schatje.’

Fragment 2 – Charlotte’s web

De volgende dag was het mistig. Alles op de boerderij was druipnat. Het gras leek een magisch tapijt, en het aspergeveld een zilverkleurig bos.

Op mistige ochtenden was Charlotte’s web werkelijk schitterend om te zien. Deze morgen was elk dun draadje versierd met tientallen kleine waterdruppeltjes. Het web glinsterde in het licht en vormde een prachtig, geheimzinnig patroon, als een fijne sluier. Zelfs Gijs, die niet veel oog had voor schoonheid, merkte het web op toen hij het ontbijt voor het varken kwam brengen. Hij zag hoe scherp het zich aftekende, hoe groot het was en hoe zorgvuldig het was gemaakt. Toen keek hij nog een keer en ontdekte iets waardoor hij zijn emmer even moest neerzetten. In het midden van het web waren woorden geweven. Er stond in keurige blokletters:

ZO’N BIG!

Gijs voelde zijn knieën knikken. Hij streek met zijn hand over zijn ogen en tuurde weer naar Charlotte’s web.

‘Het kan niet waar zijn,’ fluisterde hij. Hij liet zich op zijn knieën vallen en zei een kort gebed. Zonder nog aan Wilburs ontbijt te denken, liep hij terug naar het huis en riep meneer Hartsuiker.

‘U kunt beter even naar het varkenshok komen,’ zei hij.

‘Wat is er?’ vroeg Hartsuiker. ‘Is er iets mis met de big?’

‘N-nee, dat niet,’ zei Gijs. ‘Komt u zelf maar kijken.’

De twee mannen liepen zwiingend naar Wilburs buitenhok. Gijs wees naar het spinnenweb. ‘Ziet u wat ik zie?’ vroeg hij.

Meneer Hartsuiker staarde naar de letters in het web en mompelde de woorden: ‘Zo’n big’. Toen keek hij Gijs aan. Ze begonnen allebei te beven. Charlotte, slaperig na haar zware nachtelijke werk, glimlachte toen ze het zag. Wilbur kwam aanlopen en bleef recht onder het web staan.

‘Zo’n big!’ prevelde Gijs.

‘Zo’n big!’ fluisterde Hartsuiker. Ze starden heel lang naar Wilbur. Daarna starden ze naar Charlotte.

‘Je gelooft toch niet dat die spin...’ begon meneer Hartsuiker. Hij schudde zijn hoofd en maakte zijn zin niet af. In plaats daarvan liep hij met een ernstig gezicht terug naar het huis om met zijn vrouw te praten. ‘Edith, er is iets gebeurd,’ zei hij zacht. Hij liep de woonkamer in en ging zitten. Mevrouw Hartsuiker kwam achter hem aan.

‘Ik moet je iets vertellen, Edith,’ zei hij. ‘Je kunt beter gaan zitten.’

Mevrouw Hartsuiker liet zich in een leunstoel zakken. Ze zag er bleek en angstig uit.

‘Edith,’ zei hij, terwijl hij kalm probeerde te klinken, ‘je moet weten dat we een heel bijzondere big hebben.’

Mevrouw Hartsuiker keek hem verbijsterd aan. ‘Adriaan Hartsuiker,’ zei ze, ‘waar heb je het in vredesnaam over?’

‘Ik meen het, Edith,’ antwoordde hij. ‘Onze big is echt heel uitzonderlijk.’

‘Wat is er zo bijzonder aan die big?’ vroeg mevrouw Hartsuiker, die over haar eerste schrik heen was.

‘Dat weet ik nog niet precies,’ zei meneer Hartsuiker. ‘Maar we hebben een teken gekregen, Edith. Een geheimzinnig teken. Er is een wonder gebeurd hier op de boerderij. Bij de ingang van de schuur, recht boven het varkenskot, zit een groot spinnenweb. Toen Gijs vanochtend de big ging voeren, viel het web hem op, doordat het zo mistig was. Je weet hoe opvallend een spinnenweb eruitziet bij mist. En precies in het midden van het web stonden de woorden: “Zo’n big”. De letters waren in het web geweven. Ze waren een deel van het web, Edith. Ik weet het zeker, want ik ben er geweest en heb het zelf gezien. Er staat: “Zo’n big”. Zo duidelijk als iets. Er is geen twijfel mogelijk. Er is een wonder gebeurd; een teken op aarde, hier op onze boerderij. We hebben een bijzondere big.’

‘Nou,’ zei mevrouw Hartsuiker, ‘volgens mij zit je er een beetje naast. Volgens mij hebben we dan een bijzondere *spin*.’

‘Nee, nee,’ zei meneer Hartsuiker. ‘Het is de big die bijzonder is. Het staat in het web.’

‘Dat kan wel,’ zei mevrouw Hartsuiker. ‘Toch wil ik die spin weleens zien.’

‘Het is een gewone grijze spin,’ zei meneer Hartsuiker.

Ze stonden op en liepen samen naar Wilburs hok. ‘Zie je wel, Edith? Het is een gewone grijze spin.’

Wilbur genoot van alle aandacht. Gijs was er ook nog, en ongeveer een uur bleven ze er met zijn drieën staan, terwijl ze telkens opnieuw de woorden in het web lazen en naar Wilbur keken.

Charlotte was blij dat haar list zo’n succes had. Ze bleef roerloos zitten en luisterde naar het gesprek van de mensen. Toen er een vliegje vlak onder het woord ‘big’ in het web terechtkwam, liet Charlotte zich snel vallen om de vlieg in te wikkelen en weg te dragen.

Na een tijdje trok de mist op. Het web droogde en de woorden waren niet meer zo duidelijk zichtbaar. Meneer en mevrouw Hartsuiker en Gijs liepen terug naar het huis. Voordat ze weggingen bij het varkenshok, keek meneer Hartsuiker nog één keer naar Wilbur.

‘Weet je,’ zei hij op gewichtige toon, ‘ik heb altijd al gedacht dat die big van ons iets bijzonders was. Het is een stevige big. Zo stevig zijn er niet veel. Zie je die stevige schouders, Gijs?’ ‘Natuurlijk. Natuurlijk zie ik die,’ zei Gijs. ‘Het is me altijd al opgevallen. Het is een bijzondere big.’

‘Hij is lang, en glad,’ zei meneer Hartsuiker.

‘Dat is waar,’ zei Gijs knikkend. ‘Zo mooi glad zijn er niet veel. Het is *zo’n big*.’